

Anti-pestprotocol ISK Walcheren

Inleiding

Binnen ISK Walcheren zorgen wij er graag voor dat de school voor elke leerling een veilige plek is. Omdat we een (relatief) kleine school zijn, en omdat de klassen klein zijn, is iedere leerling goed in beeld bij de mentor, de docenten en de overige medewerkers. Er is veel toezicht op de leerlingen. Het is aan iedereen binnen de school om samen te werken om pesten zoveel mogelijk te voorkomen.

Helaas is de realiteit dat ook in een veilige school plagen, vervelende grappen en pesterijen nooit helemaal uit te sluiten zijn. Dit anti-pestprotocol is een leidraad waarop teruggegrepen kan worden bij pestproblematiek. Tevens is het een aanvulling op het sociale mediaprotocol waarin kort aandacht wordt besteed aan cyberpesten. Voor de mentoren, de ouders/verzorgers en de anti-pestcoördinator van de ISK Walcheren geeft het anti-pestprotocol richtlijnen om zowel preventief als curatief op te treden tegen pesten in welke vorm dan ook.

In dit anti-pestprotocol wordt beschreven hoe we op de ISK omgaan met gedrag rondom pesten. U vindt hier onder andere een beschrijving van wat pesten is, de verantwoordelijkheden van de school en het stappenplan wat we gebruiken als er toch gepest wordt.

In de bijlagen is informatie te vinden voor mentoren, docenten en ouders met handvaten om op een goede manier te handelen als er gepest wordt.

De ISK Walcheren valt onder het convenant schoolveiligheid Walcheren en past de meldcode toe.

Voor vragen of meer informatie over pesten kunt u contact opnemen met de anti-pestcoördinator Otto Speelman (xspm@iskw.nl). De anti-pestcoördinator heeft als taak het coördineren van het beleid in het kader van het tegengaan van pesten. Ook is de anti-pestcoördinator aanspreekpunt in het kader van pesten.

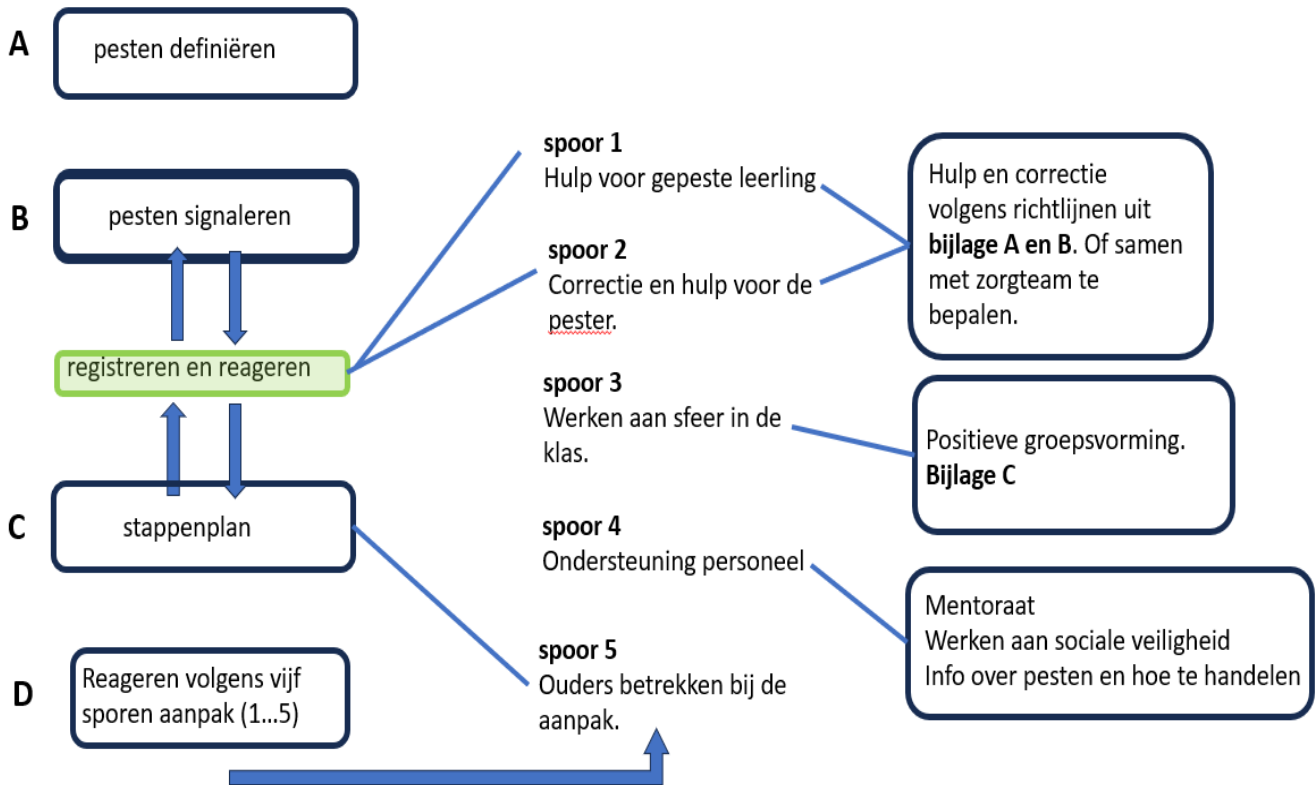
De vertrouwenspersoon voor leerlingen van de school is Astrid de Jong (xajg@iskw.nl). Deze vertrouwenspersoon is het aanspreekpunt als leerlingen of hun ouders klachten hebben over gedragingen, maatregelen, beslissingen of nalatigheid van het schoolbestuur, directie of medewerkers van de school.

Inhoud

Inleiding	1
Kort grafisch overzicht van het anti-pestprotocol.....	3
A Pesten definiëren	4
B. Pesten signaleren	5
C. Stappenplan.....	6
D. Hoe te reageren na pesten en registratie	9
Bijlage A richtlijnen voor leerling gesprekken bij een pestincident	10
Bijlage B richtlijnen voor een herstelgesprek met de gepeste leerling en de pester.....	11
Bijlage C Werken aan positieve groepsvorming.....	12
Informatie voor ouders/verzorgers.....	13
Links met bruikbare adressen bij (cyber)pesten.	14

Kort grafisch overzicht van het anti-pestprotocol

Alle hier genoemde onderdelen worden verder in dit protocol besproken.

A Pesten definiëren

Definitie pesten.

Pesten is een vorm van agressief gedrag met grote impact, waarbij een betrekkelijk machteloos persoon wordt aangevallen, vernederd of buitengesloten door één of meerdere individuen. Pesten heeft drie kenmerken: het is intentioneel, vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats, en er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.

Verschil tussen pesten en plagen.

Bij plagen is sprake van incidenten en van een "gelijke" machtsverhouding. Er is geen winnaar of verliezer en dus geen slachtoffer. De geplaagde leerling is in staat zichzelf te verdedigen. De geplaagde loopt geen (blijvende) psychische en/of fysieke schade op. Echter: het gevaar van bagatelliseren ligt op de loer. Kinderen die het gevoel hebben gepest te worden ervaren alle negatieve gevolgen van het pesten zoals angst en depressie. De vraag of iets wel echt pesten is, is dan niet meer relevant.

Verschijningsvormen van pesten.

Pesten kent veel verschijningsvormen, dit zijn de hoofdcategorieën:

- Fysiek: slaan, schoppen, duwen en sjorren, aan kleding trekken, aan haren rekken, wapens gebruiken
- Verbaal: uitschelden, belachelijk maken, vernederen, met bijnaam aanspreken.
- Materieel: spullen vernielen, spullen kwijtmaken, kliederen in boeken en schriften
- Non-verbaal: dodelijke blikken, rollende ogen
- Sociaal: buitensluiten, negeren
- Afpersen: dwingen om geld of spullen te geven, iets doen voor de pester.
- Elektronisch: cyberpesten, bijvoorbeeld via social media. Denk aan bijvoorbeeld:
 - uit de App groep gooien
 - doelbewust niet reageren op posts of berichten
 - negatief reageren op posts of berichten
 - doelbewust niet liken, taggen of volgen
 - vernederende filmpjes of foto's verspreiden
 - uitschelden, belachelijk maken, beledigen, belasteren via social media
 - schendingen van de in het protocol sociale media genoemde regels en normen met de bedoeling een ander te schaden.

Hoewel cyberpesten vaak buiten de school en het schoolplein plaats vindt, komen de gevolgen zeker terug in het klaslokaal.

De ISK Walcheren heeft ook een protocol sociale media met richtlijnen, regels en sancties om het gedrag van medewerkers, leerlingen en ouders/verzorgers op sociale media te reguleren.

B. Pesten signaleren

Een pestprotocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
2. **Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.**
3. **Docenten en onderwijsondersteunend personeel nemen na het signaleren stelling tegen het pesten.**
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les-)activiteiten.

C. Stappenplan

Als een leerling aangeeft gepest te worden, of een mentor/docent/personeelslid is daar getuige van, dan wordt er gewerkt volgens een stappenplan. Er dient dan een melding gedaan te worden bij de desbetreffende mentor of de anti-pestcoördinator (hierna te noemen APC).. Vervolgens begint stap 1 van het stappenplan.

In dit stappenplan staat per stap de acties beschreven die worden uitgevoerd en stat beschreven door wie ze worden uitgevoerd.

	mentor	APC/Zorg/Schoolleiding
<p>Stap 1</p> <p>In stap 1 en stap 2 krijgen leerlingen de kans hun gedrag bij te stellen</p>	<p>De mentor:</p> <p>..meldt het pestincident in SOM en zorgt dat Myrthe van Baal, Astrid de Jong (namens het zorgteam) en Otto Speelman (APC) daar een melding van krijgen.</p> <p>..voert gesprekken met de betrokken leerlingen: de gepeste leerling, de pester en evt. met de meelopers. Er wordt een verslag hiervan gemaakt in SOM. De APC wordt hierover ingelicht.</p> <p>Richtlijnen voor gesprekken in bijlage A en B.</p> <p>..legt afspraken voor een termijn van 4 weken vast in SOM.</p> <p>..de mentor praat met de klas: herstellen van de groeps sfeer en benadrukken gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dit is belangrijk voor de zwijgende middengroep en de meelopers.</p> <p>De gesprekken hebben een waarschuwend en corrigerend karakter.</p>	<p>De APC:</p> <p>..registreert de melding op het registratieformulier voor pestincidenten.</p> <p>..leest de afspraken die zijn gemaakt na in SOM en verwerkt deze in de registratie.</p> <p>..informeert de lesgevende docenten en vraagt hen om extra aandacht + eventuele melding naar de mentor.</p> <p>..is aanspreekpunt voor de mentor.</p> <p>..overlegt bij ernstige gevallen met de directie over een mogelijke directe start bij stap 4 of 5 van dit stappenplan.</p>
<p>Na stap 1 volgt altijd stap 2</p>		
	mentor	APC/Zorg/Schoolleiding
<p>Stap 2</p>	<p>De mentor:</p> <p>..controleert en registreert gedurende vier weken of de gemaakte afspraken worden nageleefd.</p> <p>..geeft dit door aan de APC</p> <p>..legt dit vast in SOM en zorgt dat Myrthe van Baal, Astrid de Jong (namens het zorgteam) en Otto</p>	<p>De APC:</p> <p>..monitort de algemene gang van zaken en houdt de registratie up-to-date aan de hand van eventuele meldingen in SOM.</p> <p>..monitort het naleven van de afspraken.</p>

	<p>Speelman (APC) daar een melding van krijgen.</p> <p>..pestincidenten naar hetzelfde slachtoffer worden direct weer gemeld als in stap 1.</p> <p>..bij een tweede melding van dezelfde pester wordt direct stap 3 gestart.</p>	<p>..gaat samen met de leerkracht na of het pesten inderdaad stopt. Als het pesten is gestopt, wordt de registratie afgesloten.</p> <p>Pesten stopt niet: stap 3 wordt gestart.</p>
	mentor	APC/Zorg/Schoolleiding
<p>Stap 3</p> <p>Er volgt een tweede periode van 4 weken waarin de leerling zijn of haar pedagogische straf uitvoert en de kans krijgt zijn of haar gedrag te veranderen.</p>	<p>De mentor..</p> <p>..betreft APC/Zorgteam/directie bij een gesprek met de pester en ouders/verzorgers. Eventueel aangevuld met de meelopers van het pesten.</p> <p>..bereidt dit gesprek voor door voldoende feitenmateriaal te verzamelen. Ouders moeten er van overtuigd worden dat hun kind in sociaal opzicht zorgwekkend gedrag laat zien en dat er dringend verbetering nodig is.</p> <p>..laat de ouders het verslag van dit gesprek voor kennisname ondertekenen.</p> <p>..overlegt met de ouders van de gepeste leerling over de aanpak en begeleiding van hun kind. Voor de ouders is het belangrijk te weten dat de school ernst maakt van de aanpak van het pesten.</p> <p>..controleert en registreert gedurende vier weken of de gemaakte afspraken worden nageleefd in SOM.</p>	<p>De APC /zorgteam/ schoolleiding..</p> <p>..heeft samen met de mentor een gesprek met de pester en eventuele meelopers én hun ouders. Hierbij wordt waar nodig (en in overleg met het zorgteam) rekening gehouden met culturele omstandigheden en veiligheidsrisico's.</p> <p>..legt samen met de mentor een pedagogische straf op die is gericht op gedragsverandering en herstel. Meelopers krijgen een straf opgelegd die past bij de rol die ze in het pesten hebben.</p> <p>..overleggen met de gepeste leerling hoe eventuele volgende pesterijen worden doorgegeven: snel, aan wie?, op welke manier?</p> <p>De APC houdt de registratie up-to-date aan de hand van eventuele meldingen in SOM.</p> <p>De APC verwerkt de door de ouders ondertekende afspraken.</p>
<p>De mentor overlegt samen met de APC/schoolleiding/zorgteam of het pesten is gestopt na deze 4 weken. Zo ja dan is het proces afgerond en wordt de registratie afgesloten. Zo nee, dan volgt stap 4.</p>		
<p>Stap 4</p> <p>In stap 4 neemt de schoolleiding</p>	<p>De mentor overlegt met de ouders van de gepeste leerling over de aanpak en begeleiding van hun kind.</p>	<p>De schoolleiding start het proces time out – (intern) schorsen – verwijderen.</p>

<p>de aansturing van het proces over.</p>		<p>Er wordt interne of externe hulp ingeschakeld voor de pester.</p> <p>De APC en het zorgteam houden het dossier bij.</p> <p>De schoolleiding maakt afspraken met de mentor van de pester over nieuwe pestmeldingen en registraties.</p>
<p>De schoolleiding stemt met alle betrokkenen af of het pesten is gestopt. De directie beslist of het proces afgerond kan worden. Zo ja; de registratie wordt gesloten en waar nodig volgt een follow-up of nazorg. Zo nee; door naar stap 5</p>		
<p>Stap 5</p>		<p>In stap 5 wordt het protocol voor schorsen en verwijderen verder voortgezet.</p>

D. Hoe te reageren na pesten en registratie

Omdat pesten vaak een groepsproces is, is het onvoldoende om alleen de pester aan te pakken en de gepeste hulp te bieden in de vorm van bijvoorbeeld een assertiviteitstraining of sociale weerbaarheidstraining. We hanteren daarom een vijf sporen aanpak:

1. Hulp voor de gepeste leerling.
2. Correctie en hulp voor de pester (en de meelopers)
3. Aandacht voor de sfeer in de klas waar gepest wordt; mobiliseren van de middengroep.
4. De ouders van de gepeste leerling en de pester en de meelopers betrekken bij de aanpak.
5. Ondersteuning voor personeel om pesten adequaat aan te pakken.

Alleen als alle vijf sporen actief zijn, inclusief alle verantwoordelijke volwassenen, kan een peestsituatie gekeerd worden.

1. Hulp voor de gepeste leerling.

In overleg met zorgteam.

Er volgt een gesprek met als richtlijn bijlage A of bijlage B.

2. Correctie en hulp voor de pester.

Zie voor hulp de opmerkingen hierboven.

In Bijlage A staan richtlijnen voor een gesprek met de gepeste leerling en de pester(s).

In Bijlage B staan richtlijnen voor een herstel-gesprek met het herstelrecht als bron.

Bijlage A richtlijnen voor leerling gesprekken bij een pestincident

Gesprek met de gepeste leerling

Feiten achterhalen

- Klopt het dat je gepest wordt? (H)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (Doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (Doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Wie weten er dat je gepest wordt?
- Wat heb je er tot nu toe zelf aan gedaan?

Plan van aanpak bedenken

Er wordt samen met de gepeste leerling besproken wat hij/zij kan doen tegen het pesten en er wordt bekeken waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Daarbij wordt gelet op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Alvorens er een gesprek met de pester wordt gehouden, heeft degene die het gesprek aangaat zich ervan overtuigd dat degene met wie het gesprek plaatsvindt inderdaad schuldig is aan het gemelde gedrag. Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- **Probleemgericht:** Richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht. Zodra we gaan interpreteren, reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- **Relatiegericht:** Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt, maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld: ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: je bent heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met de leerling. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- **Specifiek blijven:** Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- **Veranderingsgericht:** Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Bijlage B richtlijnen voor een herstelgesprek met de gepeste leerling en de pester

Belangrijke kenmerken van het herstelrecht die zowel voor de gepeste leerling als de pester gelden:

1. Erkenning: ik ben gehoord én gezien. Erkenning is iets anders dan gelijk geven.
2. Meerzijdige partijdigheid: je bent vóór de gepeste persoon maar houdt rekening met perspectieven en belangen van de ander.
3. Behoefte gericht werken: de pester zal een actie of sanctie moeten uitvoeren die genoegdoening geeft aan de gepeste leerling en ervoor zorgt dat de pester weer op een gewenste manier terug kan keren in de groep.

Voorbeelden van herstelrechtvragen

	Deze vragen kunnen jou helpen wanneer je schade of last hebt ondervonden van het gedrag van een ander.	Als jij wordt aangesproken op jouw gedrag, kunnen deze vragen je helpen het probleem op een goede manier op te lossen.
1	Wat is er gebeurd?	Wat is er gebeurd?
2	Wat dacht je toen?	Wat dacht je toen je het deed?
3	Hoe voelde je je?	Hoe denk je er nu over?
4	Wat is het meest nare voor jou van wat er is gebeurd?	Wie vindt het heel erg wat jij hebt gedaan? Op wat voor manier? <i>Denk aan de gepeste leerling, maar ook aan de groep.</i>
5	Wat moet er volgens jou gebeuren om het weer goed te maken?	Wat denk jij dat er moet gebeuren om het weer goed te maken?

Ideaal gesproken wordt de manier waarop de schade wordt hersteld niet door school opgelegd maar bepaald door de gepeste leerling en de pester. Alleen een excuus is niet voldoende. De pester moet een actie of sanctie uitvoeren waarin de gepeste leerling zich kan vinden, waar de hele klas getuige van is én een voordeel van heeft. De pester heeft namelijk niet alleen de gepeste leerling schade berokkend, maar eigenlijk de hele groep. Liefst voert de pester een sanctie uit door iets te doen wat een inspanning vraagt én die passend is bij de aangerichte schade.

Voorbeelden kunnen zijn:

- De corveetaak gedurende een week overnemen van de gepeste leerling of van de hele klas.
- De hele klas trakteren op iets lekkers.
- Een spreekbeurt houden over pesten.
- Een week lang materialen uitdelen en laptops opbergen voor de hele klas.
- Enzovoorts.

Bron: Hoop, humor en herstel | 9789023258773 | Jan Ruigrok

Bijlage C Werken aan positieve groepsvorming

Preventief:

In de eerste weken na de zomervakantie én wanneer de klas een grote verandering heeft meegemaakt zal de mentor speciale aandacht geven aan de groepsvorming. Denk hierbij aan de regels en het sociaal gedrag, kennismaken met mogelijk nieuwe leerlingen en samenwerken met elkaar.

De bedoeling is dat elke leerling zich gezien en gewaardeerd weet, men elkaar respecteert en kan vertrouwen. Pesten ontstaan meestal vanuit machtsverschillen in de klas en kan op deze manier preventief worden tegengegaan. De leerlingen moeten vanaf hun eerste dag op school weten wat pesten is, waarom we dat niet doen en wat ze moeten doen als het wel gebeurt. Dat kunnen ze aangeven bij hun mentor en bij alle volwassenen die op school werken, inclusief de antipestcoördinator.

De mentor kan hierbij gebruik maken van zijn of haar eigen kennis en vaardigheden, aangevuld met verschillende mentormethoden zoals Welkom op School, het Handboek Positieve Groepsvorming en het Handboek voor elke Mentor. In deze twee handboeken staan veel bruikbare oefeningen en werkvormen. Ook het boek Hoop, Humor en Herstel is aanwezig op school. Zo nodig kan de mentor hulp inschakelen van het zorgteam of de anti-pestcoördinator.

Curatief:

Elke mentor weet hoe het groepsproces kan worden beïnvloed en kan hierbij hulp krijgen van het zorgteam.

Elke mentor weet hoe te handelen bij pestgedrag.

Voor leerlingen die pesten en die gepest worden, wordt er op de ISK gehandeld volgens het stappenplan wat in dit protocol beschreven staat.

Informatie voor ouders/verzorgers

Mogelijke signalen van gepest worden:

- Niet meer naar school willen of over school vertellen.
- Weinig contact hebben met medeleerlingen.
- Slechtere resultaten op school hebben dan vroeger.
- Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen.
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen.
- Slecht slapen, nachtmerries hebben.
- Bepaalde kleren niet meer aan willen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures creëren om niet meer naar school te hoeven.

Wat ouders/verzorgers zelf kunnen doen:

- Neem uw kind serieus en zeg dat u met hulp van anderen gaat proberen het pesten te stoppen.
- Vraag uw kind om op te schrijven wat het heeft meegemaakt.
- Pesten op school kunt u het beste bespreken met de mentor. U kunt hier een afspraak voor maken met de mentor.
- Wilt u liever met iemand anders praten dan met de mentor van uw kind, neem dan contact op met de anti-pestcoördinator (Otto Speelman, xspm@iskw.nl).
- De mentor zal na het gesprek met u en uw kind na een afgesproken tijd contact met u opnemen om te praten over het pesten.
- Neem uw kind altijd serieus!

Links met bruikbare adressen bij (cyber)pesten

Pesten (algemeen)

www.pestweb.nl

Website van de Stichting School en Veiligheid met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

www.stoppestennu.nl

Stichting Stop Pesten Nu. Richt zich op bewustwording en preventie van pesten en cyberpesten. Positief internetgebruik / veilige school

www.digibewust.nl

Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet.

www.schoolenveiligheid.nl

Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.

<https://www.kinderombudsman.nl/onderwerpen/pesten>

De Kinderombudsman helpt kinderen en jongeren tot 18 jaar om voor hun rechten op te komen. Als je contact opneemt kunnen ze advies geven, met een organisatie gaan praten of een onderzoek starten.

www.meldknop.nl/pesten/

Op meldknop.nl is praktische informatie te vinden om gericht in te grijpen bij online-pestgedrag van leerlingen onderling.